

Пріоритети та потреби населення Запорізької області щодо адаптації до змін клімату

Методологія та програма соціологічного дослідження

Максим ЛЕПСЬКИЙ,

професор кафедри соціології Запорізького національного університету, голова дослідницького комітету «Соціальне прогнозування»
Соціологічної асоціації України

Анастасія ТУРИЛО,

соціологиня, менеджерка ГО «Екосенс»

Презентація підготовлена ГО «Екосенс» в рамках проекту «Від кліматичної партисипації до регіональної адвокації справедливого зеленого відновлення», у межах Проекту «Імпульс», що реалізовується Міжнародним фондом «Відродження» та Фондом Східна Європа за фінансування Норвегії (Norad) та Швеції (Sida). Зміст презентації не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження», Фонду Східна Європа, Уряду Норвегії та Уряду Швеції.

ЧОМУ ЦЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТРІБНЕ ЗАРАЗ

- Регіональна політика кліматичної адаптації потребує емпіричної опори на досвід населення.
- Воєнні дії, окупація та переміщення населення змінили соціальну та територіальну структуру Запорізької області.
- Після руйнування Каховської ГЕС водна, енергетична та інфраструктурна безпека стали критичними темами.
- Результати мають бути використані для стратегічного планування зеленого відновлення Запорізької області та вступу України до ЄС.

Покликання на анкету
онлайн-опитування

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ В ОДНОМУ ПОГЛЯДІ

N=1000

2 ФГ

5 районів

29

стандартизоване
онлайн-опитування

фокус-групові дискусії
зі стейкхолдерами

територіальна прив'язка
до місця проживання до 24.02.2022

питань анкети,
включно з «паспортичкою»

Онлайн-
опитування

структура
оцінок і пріоритетів

Фокус-
групи

мотиви, бар'єри,
управлінські ризики

Інтеграція

рекомендації
для регіональної стратегії

Сенси дизайну дослідження

- кількісно зафіксувати структуру оцінок і пріоритетів;
- якісно пояснити мотиви, бар'єри та управлінські ризики;
- інтегрувати дані у рекомендації для регіональної стратегії.

Управлінський виклик

- Кліматична стратегія розробляється в складних умовах для громадського залучення.
- Існує ризик, що потреби постраждалих громад не будуть повно враховані у фінальному документі.
- Мешканці прифронтових і тимчасово окупованих громад, ВПО, релокований бізнес та ОМС мають різний досвід кліматичних ризиків.

Дослідницька відповідь

- Територіальна структура регіону деформована війною та міграцією.
- Оцінки населення мають доповнити експертну модель кліматичних ризиків.
- Дані потрібні для прозорого, доказового і партисипативного планування адаптації до 2030 року.

Мета дослідження -

оцінити вплив, наслідки і ризики зміни клімату з точки зору населення та стейкхолдерів та визначити потреби для стратегічних документів Запорізької області.

Об'єкт

Доросле населення 18+, яке до 24 лютого 2022 року постійно або тривалий час проживало в Запорізькій області й доступне для безпечного залучення.

Предмет

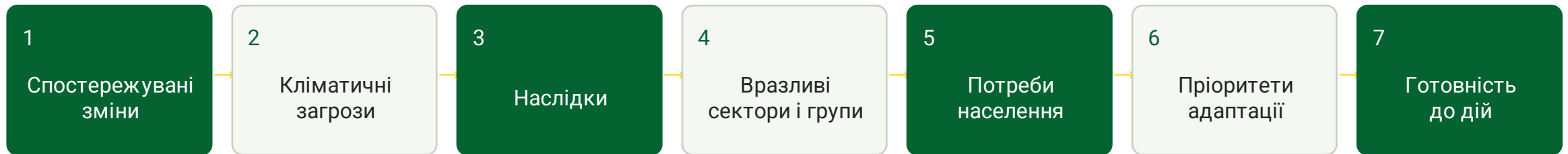
Сприйняття проявів кліматичних загроз, їхніх наслідків, потреб і пріоритетних заходів кліматичної адаптації у регіональній політиці.

Кліматичний ризик =

кліматична загроза × перебування під дією × кліматична вразливість

- Соціологічний компонент не вимірює температуру, стан води чи технічний стан інфраструктури.
- Він фіксує досвід, сприйняття, потреби та оцінки населення і стейкхолдерів.
- Дані дозволяють зіставити експертну модель ризику з повсякденним і професійним досвідом.

ЛОГІКА ПРЕДМЕТНОЇ МОДЕЛІ

Територіальні, соціально-демографічні та соціально-професійні характеристики ми використовуємо для порівняння відповідей у кожному блоці, а не як окремий предмет дослідження.

- така послідовність відтворюється в анкеті, фокус-групах і подальшому аналізі;
- порівнюються оцінки районів, ВПО, вікових груп, бізнесу, ОМС, КП та громадського сектору.

Ми використовуємо змішаний дизайн дослідження: від масиву відповідей до управлінських рекомендацій

Кількісний етап

CAWI-опитування за
єдиною анкетою для всіх
категорій респондентів.

Якісний етап

Дві+ фокус-групи зі
стейкхолдерами для
поглиблення мотивів,
бар'єрів і ризиків.

Інтеграція

Поєднання частотних
розподілів, групових
порівнянь і тематичного
аналізу.

ЦІЛЬОВІ ГРУПИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНА РАМКА

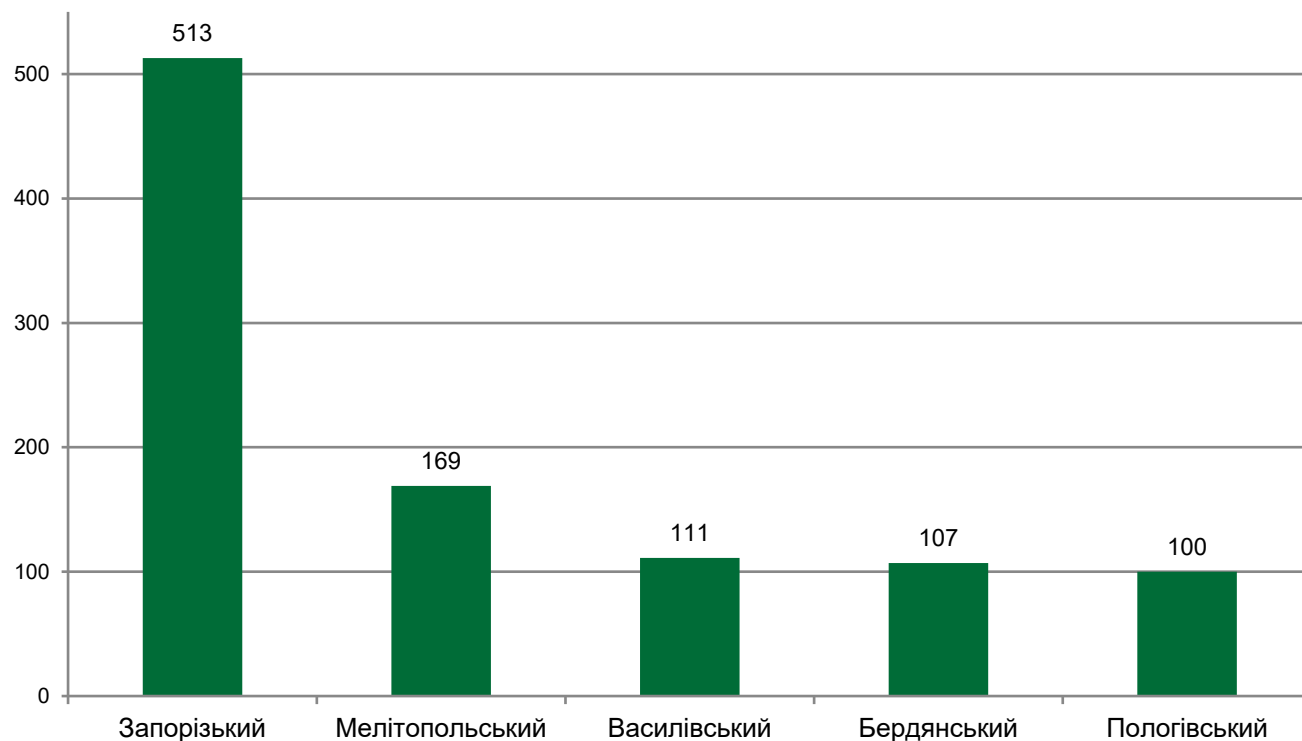
Кого залучаємо

- мешканців підконтрольних громад Запорізької області;
- ВПО з тимчасово окупованих громад;
- представників бізнесу, фермерських господарств і соціально-професійних груп;
- ОМС, органів публічного управління, комунальних підприємств і громадського сектору.

Як фіксуємо територію

- район і громада проживання до 24 лютого 2022 року;
- поточне місце проживання фіксується окремо;
- статус ВПО фіксується окремо;
- ретроспективний досвід — максимально до 30 років.

ВИБІРКОВА СТРУКТУРА: РАЙОННІ КВОТИ

Принцип контролю

- пріоритет мають районні та базові статеві-вікові квоти;
- додатково контролюються ВПО, тип населеного пункту, бізнес, фермери, ОМС, КП та громадський сектор;
- за потреби застосовується адресний дорекрутинг недостатньо представлених категорій.

Тип вибірки: стратифікована, квотна, цільова під час рекрутингу й не випадкова на завершальному етапі; N = 1000.

СТРУКТУРА АНКЕТИ

Анкета побудована як послідовний перехід від досвіду респондента до практичних пріоритетів і готовності діяти.

1. помічені погодні та природні зміни

2. прояви кліматичних загроз

3. наслідки для людей, домогосподарств і громад

4. вразливі сектори, об'єкти і соціальні групи

5. потреби населення та домогосподарств

6. пріоритети кліматичної адаптації

7. готовність до адаптаційних дій

8. відкрите питання і паспортний блок

ПОЛЬОВИЙ ЕТАП І КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ

Підготовка

концептуальна модель;
анкета; гайд ФГ; експертна
валідація; програмування
Google Forms

Пілотування

тестування логіки,
зрозумілості, часу
проходження та
коректності шкал

Збір даних

поширення через офіційні,
громадські, професійні, ВПО
та партнерські канали

Очищення

перевірка повноти, дублів,
тривалості, відповідності
критеріям і квотам

Контроль якості охоплює весь цикл: від змістової відповідності інструментарію до протоколу очищення масиву.

ХАРАКТЕРИСТИКИ ФГ1 І ФГ2

Якісний компонент: дві цілеспрямовано сформовані фокус-групи зі стейкхолдерами, окремо від кількісної вибірки N = 1000.

ФГ1 Управлінсько-інституційний фокус

- органи публічного управління та місцевого самоврядування
- комунальні підприємства й громадський сектор
- акцент: координація, повноваження, стратегічні документи, управлінські ризики

ФГ2 Секторально-практичний фокус

- бізнес, фермерські господарства, аграрний і промисловий сектори
- досвід ресурсів, інфраструктури, водної та енергетичної стійкості
- акцент: технічні, фінансові, кадрові бар'єри та реалістичні рішення

Формат обох ФГ: 8–14 учасників; 90–120 хв.;
напівструктурований сценарій; аудіофіксація та транскрипція - лише за попередньою згодою.

ЕТИКА І БЕЗПЕКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Добровільність

участь лише
за інформованою згодою

Мінімізація даних

без збору IP-адрес, телефонів та
електронних адрес

Конфіденційність

знеособлене подання
кількісних і якісних результатів

«Не нашкодь»

заборона збору безпеково
чутливої інформації

Покликання на анкету онлайн-опитування

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ВИКОРИСТАННЯ

-
- Емпірична карта кліматичних загроз, наслідків, потреб і пріоритетів у розрізі районів та груп.
 - Аналітичний звіт і презентація результатів для органів влади, громад, бізнесу й партнерів.
 - Рекомендації для Регіональної стратегії адаптації до зміни клімату та планів зеленого відновлення.
 - Доказова основа для адвокації, комунікації та залучення кліматичного фінансування.